

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд

„ИЗЧЕЗВАЩИТЕ ГРАДОВЕ: (НЕ)УСТОЙЧИВОТО ГРАДСКО РАЗВИТИЕ В БЪЛГАРИЯ СЛЕД 1989 Г.“,

с автор ИВО ГЕОРГИЕВ ПЕШУНОВ, редовен докторант към катедра
„Културология“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“ по професионално
направление 3.1. „Социология, антропология и науки за културата“

от доц. д-р Лъчезар Антонов

Кратка информация за дисертанта

Иво Пешунов придобива бакалавърска степен по „Културология“ през 2004 г. в ЮЗУ „Неофит Рилски“ и магистърска степен по „Социология“ през 2018 г. в СУ „Св. Климент Охридски“. След завършването на своята магистратура Иво Пешунов е зачислен за докторант в редовна форма на обучение към катедра „Културология“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“. В рамките на своята докторантура той има реализирана една изходяща мобилност по програма „Erasmus+“ в Университета на Палермо.

Иво Пешунов има три публикации, които намирам за напълно релевантни на темата на дисертационния му труд. Бройката на тези публикации отговаря на минимално изискуемата публикационна продукция за придобиването на образователната и научна степен „доктор“ по съответното професионално направление, съгласно Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Представяне на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд на тема „Изчезващите градове: (Не)устойчивото градско развитие в България след 1989 г.“ разглежда един

изключително актуален и социално значим проблем, ситуиран в пресечната точка между културологията, социологията и урбанистичните изследвания. Текстът е с впечатляващият обем от 416 страници и е структуриран в увод, три глави, заключение, библиография и приложения.

Дисертацията е придружена от автореферат с обем от 18 стр., който коректно и синтезирано отразява основните параметри на представения труд – неговата тематична насоченост и обхват, изследователските цели и задачи, предмет и обект, методология и структура. В автореферата са изведени основните теоретични и научно-приложни приноси, които приемам за такива без възражение; включен е и списък с публикациите на докторанта по темата на дисертацията.

Актуалност и значимост на темата

Темата на дисертацията е безспорно актуална, тъй като се отнася до фундаментални трансформации в съвременното общество, протичащи под влияние на процесите на деиндустриализация, демографски срив, социално-икономически неравенства и екологични кризи. В България след 1989 г. тези процеси придобиват особена острота и намират своето ярко проявление в явлението „изчезващи градове“ – явление с множество локални специфики, които авторът е идентифицирал компетентно и анализирал в дълбочина. Неговите анализи придават аргументативна тежест на отстояваната в дисертацията теза, че устойчивото развитие не е само теоретична концепция, а необходима рамка за преодоляване на дълбоките структурни дисбаланси, засягащи както икономическата, така и социалната и екологичната сфера.

Основни идеи и теоретична рамка на изследването

Дисертационният труд се базира върху няколко ключови идеи:

- концепцията за „рискерово общество“ като характеристика на късната модерност, в която глобалните рискове (екологични, икономически, технологични) „циркулират в условията на неопределеност и непредвидимост“ (стр. 14);
- разбирането за устойчивото развитие като холистична и нормативна парадигма, която цели баланс между икономика, общество и природа;
- ролята на града като централен локус на съвременните противоречия между растеж и устойчивост;
- тезата за „изчезващите градове“ като специфично проявление на неустойчивото развитие в постсоциалистически контекст.

Особено внимание в дисертацията заслужава културният ракурс, чрез който авторът интерпретира устойчивостта не само като икономическа или екологична категория, а като процес, в който културата функционира като двигател на развитие и социална кохезия.

Основни изводи на дисертацията:

1. Устойчивото развитие представлява отворен и динамичен концептуален модел, който непрекъснато се променя под въздействието на глобалните кризи.
2. Българските градове след 1989 г. се сблъскват със системни проблеми – демографски спад, икономическа маргинализация и зависимост от по-големи урбанистични центрове.
3. Град Перник е представен като емблематичен пример за деиндустриализиран град, който нагледно ни илюстрира както рисковете, така и възможностите за устойчиво развитие.
4. Културата, местните политики и гражданското участие са ключови фактори за прехода към устойчивост.

5. Оцеляването на градовете не е равнозначно на устойчиво развитие – необходимо е качествено ново разбиране за развитие, ориентирано към дългосрочна стабилност.

Научни приноси

Дисертационният труд представлява оригинален опит за осмисляне на проблемите на неустойчивото градско развитие в България както в теоретичен, така и в практико-приложени план. Приносите на автора могат да бъдат обобщени в няколко направления:

- систематизация и критичен анализ на теоретичните концепции за устойчиво развитие и тяхната еволюция;
- въвеждане и концептуализиране на понятието „изчезващи градове“ в български контекст;
- емпирично изследване (case study) на град Перник, което съчетава количествени и качествени методи;
- извеждане на практически насоки за устойчиво развитие на малки и средни градове в България;
- акцентирание върху ролята на културата като фактор за устойчивост – принос с интердисциплинарен характер.

Критични бележки и препоръки

Понятието „изчезващи градове“, въведено от автора е добре обосновано и задълбочено разработено, но не е съотнесено към други, вече утвърдени (най-вече в урбанистиката и демографските изследвания) понятия, с които самото то споделя множество сходни характеристики - като например понятията „свиващи се градове“ (*Shrinking cities*) и „обезлюдяващи се градове“ (*Depopulating cities*). Същевременно в текста не са изведени и достатъчно ясни и точно определени критерии или

индикатори за това, кога един град може да бъде класифициран като „изчезващ“.

Въпреки отправените критични бележки, считам, че дисертационният труд има подчертано приносен характер и заслужава положителна оценка. Воден от убеждението си, че трудът се отличава с много ясно авторско присъствие, а проведеното изследване притежава безспорни научни достойнства, препоръчвам на докторанта да направи някои дребни редакции на текста и да го публикува като монография.

Заклучение

Дисертационният труд представлява значимо и актуално научно изследване, което допринася за теоретичното осмисляне на концепцията за устойчиво развитие и повдига важни въпроси за бъдещето на българските градове. Трудът се отличава с ясно формулирана изследователска цел и добре структурирана композиция, с аналитична задълбоченост и оригиналност. Авторът е направил е обстоен и многопластов анализ на различни аспекти на разглежданата от него проблематика, обхващащ широк спектър от източници. Той е успял да съчетае, по един продуктивен за самото изследване начин, теоретичен и емпиричен подход, което придава допълнителна научна тежест на защитаваните от него научни тези. Въз основа на всичко това предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на Иво Георгиев Пешунов образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

18.06.2026

доц. д-р Лъчезар Антонов

REVIEW

of the dissertation thesis

“Disappearing Cities: (Un)Sustainable Urban Development in Bulgaria after 1989”

by IVO GEORGIEV PESHUNOV, PhD student at the Department of Cultural Studies, South-West University “Neofit Rilski”, Professional field 3.1. “Sociology, Anthropology and Cultural Studies”

Reviewer: Assoc. Prof. Dr. Lachezar Antonov

Brief information about the PhD candidate

Ivo Peshunov obtained his Bachelor’s degree in Cultural Studies in 2004 at South-West University “Neofit Rilski” and his Master’s degree in Sociology in 2018 at Sofia University “St. Kliment Ohridski”. After completing his Master’s degree, Ivo Peshunov was enrolled as a PhD student at the Department of Cultural Studies (South-West University “Neofit Rilski”). During his doctoral studies, he completed an outgoing mobility within the Erasmus+ programme at the University of Palermo.

Ivo Peshunov has three publications that I consider fully relevant to the topic of his dissertation. The number of publications meets the minimum requirements for publication activity necessary for the acquisition of the educational and scientific degree “Doctor” in the respective professional field, according to the Regulations for the Implementation of the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act.

Presentation of the dissertation thesis

The submitted dissertation thesis entitled “Disappearing Cities: (Un)Sustainable Urban Development in Bulgaria after 1989” examines an extremely relevant and socially significant issue situated at the intersection of

cultural studies, sociology, and urban studies. The text has an impressive volume of 416 pages and is structured into an introduction, three chapters, conclusion, bibliography, and appendices.

The dissertation is accompanied by an abstract of 18 pages, which accurately and concisely reflects the main parameters of the presented research – its thematic focus and scope, research objectives and tasks, subject and object of study, methodology, and structure. The abstract outlines the main theoretical and applied scientific contributions, which I accept without reservation; it also includes a list of the doctoral candidate's publications related to the dissertation topic.

Relevance and significance of the topic

The topic of the dissertation is undoubtedly relevant, as it concerns fundamental transformations in contemporary society occurring under the influence of processes of deindustrialisation, demographic decline, socio-economic inequalities, and ecological crises.

In Bulgaria after 1989, these processes have acquired particular intensity and are clearly manifested in the phenomenon of “disappearing cities” – a phenomenon characterized by multiple local specificities that the author has competently identified and analysed in depth.

The author's analyses provide argumentative support for the thesis defended in the dissertation that sustainable development is not merely a theoretical concept, but a necessary framework for overcoming the deep structural imbalances affecting economic, social, and environmental spheres.

Main ideas and theoretical framework of the research

The dissertation is based on several key ideas:

- the concept of the “risk society” as a characteristic of late modernity, in which global risks (ecological, economic, and technological) “circulate under conditions of uncertainty and unpredictability” (p. 14);
- the understanding of sustainable development as a holistic and normative paradigm aimed at achieving a balance between economy, society, and nature;
- the role of the city as a central locus of contemporary contradictions between growth and sustainability;
- the thesis of “disappearing cities” as a specific manifestation of unsustainable development in the post-socialist context.

Particular attention in the dissertation should be given to the cultural perspective through which the author interprets sustainability not only as an economic or ecological category, but also as a process in which culture functions as a driver of development and social cohesion.

Main conclusions of the dissertation

1. Sustainable development represents an open and dynamic conceptual model that continuously changes under the influence of global crises.
2. Bulgarian cities after 1989 have faced systemic problems – demographic decline, economic marginalisation, and dependence on larger urban centres.
3. The city of Pernik is presented as an emblematic example of a deindustrialised city, illustrating both the risks and the possibilities for sustainable development.
4. Culture, local policies, and civic participation are key factors in the transition towards sustainability.
5. The survival of cities is not equivalent to sustainable development – a qualitatively new understanding of development is required, oriented towards long-term stability.

Scientific contributions

The dissertation represents an original attempt to conceptualise the problems of unsustainable urban development in Bulgaria, both from a theoretical and a practical-applied perspective.

The author's contributions can be summarised in several areas:

- systematisation and critical analysis of theoretical concepts of sustainable development and their evolution;
- introduction and conceptualisation of the notion of “disappearing cities” within the Bulgarian context;
- an empirical study (case study) of the city of Pernik, combining quantitative and qualitative methods;
- formulation of practical guidelines for sustainable development of small and medium-sized cities in Bulgaria;
- emphasis on the role of culture as a factor of sustainability – a contribution of an interdisciplinary nature.

Critical remarks and recommendations

The concept of “disappearing cities”, introduced by the author, is well-founded and developed in depth; however, it is not sufficiently positioned in relation to other already established concepts, particularly in the fields of urban studies and demographic research, with which it shares many similar characteristics – such as the concepts of “shrinking cities” and “depopulating cities”. At the same time, the dissertation does not provide sufficiently clear and precisely defined criteria or indicators for determining when a city can be classified as a “disappearing city.”

Despite these critical remarks, I consider that the dissertation has a clearly contributory character and deserves a positive evaluation. I am guided by the conviction that the work demonstrates a strong authorial presence and that the

conducted research possesses undeniable scientific merits. I recommend that the PhD candidate make some minor editorial revisions to the text and publish it as a monograph.

Conclusion

The dissertation thesis represents a significant and current scientific research that contributes to the theoretical understanding of the concept of sustainable development and raises important questions concerning the future of Bulgarian cities. The work is distinguished by a clearly formulated research objective and well-structured composition, analytical depth, and originality. The author has conducted a comprehensive and multilayered analysis of various aspects of the examined problem, covering a broad range of sources. He has successfully combined, in a productive manner, theoretical and empirical approaches, which provides additional scientific weight to the defended research arguments.

Based on all of this, I propose to the Scientific Jury to award Ivo Georgiev Peshunov the educational and scientific degree "Doctor" in professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Cultural Sciences.

18 June 2026

Assoc. Prof. Dr. Lachezar Antonov